

Március egén

Márciusban elénk ugrott a tavasz, hirtelen kitört a jó idő, ezzel megérkezett a langyos, de változékony felhőzetű időszak, a tavaszi halószezon kezdete is. Mintegy egy hónap-pal előbbre járt a természet, és talán ennek is köszönhető, hogy a korábbi ínséges hónapok után az ember igyekezett minél több időt a szabadban tölteni, sál és sapka helyett már kullancsriasztót kellett kivinni észleléskor. Érdeemes is volt kimenni, hiszen hajnalban már ragyogóan látszott a Tejút, a magasan álló, fényes Vénusz gyakorlatilag minden napra tartogatott valami jelenséget, esténként az állatövi fény nyúlt fel a nyugati égre.

Állatövi fényből sosem lehet elég! Március 1-jén a rovatvezető a bakonyi Hárskút égboltján követte a fénykúp megjelenését és elhalványulását. Ugyanezen a remek átlátszóságú estén Rosenberg Róbert Adony közeléből is megörökítette az állatövi fényt. A hónap második felében, 19-én Kovács Attila Eger nyugati széléről fotózta le egy átvonult hidegfront által kitakarított, jó átlátszóságú estén, fotója 21-én a Hét csillagászati képe lett. 28-án ismét Rosenberg Róbert lepte meg a rovatot egy állatövífény-észleléssel.

A változékony időjárás másik hozadéka a csillagok, bolygók körül látható párták, koszorúk, oszlopok megjelenése. Elég egy kis felhőfoszlány, vagy akár egy szétterülő kondenzcsík-maradvány, és máris remek jelenségeket figyelhetünk meg. A magasan álló Jupiter vagy a hajnali égen világító Vénusz szinte azonnal kis színes pártát ölt vékony felhő hatására, de a fényesebb csillagok körül is színes fénypaca látható, kiemelve az adott csillag színét. Különösen szép, demonstratív eset az Orion és a Nagy Kutya csillagainak megfigyelése ilyen körülményekkel, mivel itt egy viszonylag kis égrészen láthatjuk a vörös Betelgeuse és a kékesfehér Bellatrix, kissé távolabb a Sirius ugyanilyen színű pártáit. Rosenberg Róbert

10-én este holdhalóval együtt fotózta a színes pártás csillagokat, a rovatvezető 21-én este gyönyörködött ebben a látványban. Az elmúlt hetek során szép színes párost alkotott az egymástól néhány fokra álló Mars és a Spica, a fátyolfelhős ég az ő esetükben is látványos színekkel hangsúlyozta a bolygó vörösségét és a Spica kékes színét. A hajnali Vénusz pártáit a rovatvezető március 11-én, 21-én, 26-án és 27-én figyelte meg, 27-én a Hold közelében álló Vénusz alatt és felett igen látványos oszlop alakult ki, egyidejűleg a holdsarló alatt és felett is. Ahogy magasabbra hágtak az égen, csak akkor alakult át az oszlop pártává.

Márciusban is volt együttállásunk: gyakorlatilag a hónap során végig pár fokos közelségben volt a Mars és a Spica – 19-én a Holddal kiegészülve figyelte meg a rovatvezető. 21-én a Hold és a Szaturnusz alig egy fokra voltak, ezt Kovács Attila Écsről, a rovatvezető Veszprémből figyelte, majd 27-én a Vénusz és a Hold találkoztak, amiről pedig Biró Zsófia, Rosenberg Róbert, Bakos Liza, Keszthelyi Sándor és Mizsér Csaba számoltak be. A rovatvezető észlelése ezen a hajnalon fantasztikus Hold- és Vénusz-oszlopról szólt, amit egy viszonylag kis kiterjedésű felhősáv hozott létre. Ez utóbbit abból lehetett tudni, hogy alig pár tucat kilométerre Bakos Lizánál nem volt oszlop az égitestek felett/alatt.

Irizáló felhőt Rosenberg Róbert figyelte meg több alkalommal is: 4-én látványos felhőárnyékkal együtt, 16-án pedig a színes pamacsokra egy áthaladó repülőgépkondenzcsíkjának árnyéka is rávetült. Biró Zsófia 17-én és 18-án örökített meg ugyanilyen jelenséget. A Hold körül kialakult pártát, koszorút Rosenberg Róbert 9-én, 17-én és 20-án fotózta, a rovatvezetőnél 17-én holdkelte után alakult ki színes koszorú. Krepuszkuális és Tyn-dall-sugarakról készült felvételeket kapott a rovat Bajmóczy Györgytől rögtön a hónap

első napjáról, azután Hegyi Imrétől és Rosenberg Róberttől 29-éről, Biró Zsófia pedig 16-án és 22-én figyelte meg a felhők közt kinyúló fénypásmákat. Antikrepuszkuális sugarak jelentek meg 17-én alkonyatkor a rovatvezetőnél.

Biró Zsófia szép 22 fokos halót, felső érintő ívet és fénylő melléknapot fotózott március 2-án

A hónap során nem mentek ritkaságszám-ba a halójelenségek sem. A sort Rosenberg Róbert nyitotta: 2-án látott 22 fokos halót, látványos felső érintőt és melléknapot. Ezen a napon Biró Zsófia a már említett elemeken kívül melléknapívet, zenitkörüli ívet és felső oldalívet, valamint az igen ritka Parry-ívet is megörökítette a nagyon látványos halóból. A rovatvezetőnél is szignifikáns volt a jelenség, itt a melléknapívek teljes melléknap-körívvé álltak össze és a 120 fokos melléknap is megjelent rajtuk. Kósa-Kiss Attila 6-án 22 fokos haló bal felét figyelte meg, majd 10-én a következő „országos halónap” alkalmával reggel mindkét oldalon megjelentek nála a melléknapok, majd a 22 fokos haló, este pedig a Hold körül figyelte meg 22 fokos halót. Nagyszalontától nem messze, Hajdúhadházon is holdhaló volt, Hadházi Csaba örökítette meg. Rosenberg Róbert már jóval távolabb, Adonyban délután a Nap, majd este a Hold körül fotózta a 22 fokos halót. Szöllösi Tamás Érden is megfigyelte a 22 fokos nap-halót. Kósa-Kiss Attila 12-én délután 22 fokos naphaló felső felét látta, 15-én délelőtt ismételte a megfigyelést. 20/21-én éjszaka a rovatvezető figyelte meg 22 fokos holdhalót

első érintő ívet és mellékhaldakat. 23-án ismét Kósa-Kiss Attila látott 22 fokos halót, ami 6 órán át ragyogott az égen, Szöllösi Tamás égét is 22 fokos naphaló ékesítette. 26-án Jancsár Antal fényes jobb oldali melléknapot látott, Kósa-Kiss Attila reggel egy kondenzcsíkon megjelent melléknapot figyelte meg, majd a nap folyamán 5,5 órán át látható igen fényes 22 fokos halója és kis időre felső érintő íve is kerekedett. 27-én Hadházi Csaba örökített meg teljes 22 fokos halót, természetesen a közelsége okán Kósa-Kiss Attila is látta a jelenséget, felső érintő ívvel együtt. Ugyanezen a napon Biró Zsófia is 22 fokos halót fényképezett. 28-án reggel Szöllösi Tamás varázslatosan szép színes és fényes jobb oldali melléknapot fotózott, a rovatvezetőnél melléknapok és zenitkörüli ív jelentek meg rövid időre az átvonuló fátyolfelhőkön. 31-én Kósa-Kiss Attila észlelése zárta a hónapot: reggel felső állású naposzlopot, majd bal oldali melléknapot, a délelőtti során pedig 3,5 órán keresztül 22 fokos halót figyelte meg. Rosenberg Róbert is az égen tartotta a tekintetét a hó utolsó napján, nála késő délután igen fényes bal oldali melléknap, majd naposzlop látszott.

Néhány nap kivételével az egész hónap során afrikai homok úszott hazánk égen, hol sűrűbb, hol ritkább kivitelben, köszönhetően a gyakorlatilag folyamatos délies áramlásoknak. Főként a napkelte és a napnyugta idején volt megfigyelhető a homok hatására sárgás-fakó égbolt, de az edzett megfigyelőknek az is feltűnt, hogy a csillagok fénye erőteljesebb a megszokottnál. Érdekes ilyen alkalmakkor megnézni egy napkeltét vagy napnyugtát, mivel központi csillagunk fényét is erősen halványítja a homok – ahogy a Holddal is ezt teszi. A napnyugtával 9-én Rosenberg Róbert, 29-én a rovatvezető szerzett ilyen tapasztalatot, s ugyanő a kelő majdnem telihaldat is alig tudta megpillantani 17-én, annyira halványan bukkant fel a láthatáron, 30-án pedig a kelő Vénusz alig pislákoló fénye volt nehezen megfigyelhető a veszprémi égbolton.

Landy-Gyebnár Mónika